

Datum
2021-10-30
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2021-1200

Yttrande

Till
Miljödepartementet

Remiss från Miljödepartementet - En rättssäker vindkraftsprövning (SOU 2021:53) M2021/01277

Sammanfattning

Malmö stad är överlag positiv till ambitionen att skapa ökad förutsebarhet, större demokratisk insyn och rättssäkerhet vid vindkraftsprövningar. Malmö stads uppfattning är att en tydligare process är något som både vindkraftsaktörer och kommuner vinner på. Samtidigt är det Malmö stads bedömning att ett tillstyrkande av förslaget att ersätta det kommunala vetot med ett lokaliseringsbesked inte är görbart i nuläget. Det kommunala planmonopolet och vetot när det gäller vindkraftsetableringar är ett centralt verktyg i utbyggnaden av ett hållbart samhälle, och Malmö stad bedömer att samtliga konsekvenser av borttagandet av detta verktyg därför måste vara identifierade och värderade.

Malmö stad är tveksam till förslaget att förutsättningarna för ett positivt lokaliseringsbesked knyts till utpekade områden i översiktsplanen. Dels är planen inte juridiskt bindande och till sin karaktär strategisk, dels för att ett sådant krav riskerar att utpekade områden i översiktsplanen tas bort. Oavsett vilket kommer förslaget troligen resultera i betydligt högre ställda krav på kommunernas översiktliga planering samtidigt som det innebär en förskjutning av kostnaderna från aktörerna till kommunerna på grund av ett ökat behov av konsekvensanalyser och underlag redan i den översiktliga planeringen. Därför välkomnar Malmö stad särskilt utredningens förslag till att införa ett kommunalt planeringsstöd för just dessa frågor.

Yttrande

Malmö stad är överlag positiv till ambitionen att skapa ökad förutsebarhet, större demokratisk insyn och rättssäkerhet vid vindkraftsprövningar. Malmö stads uppfattning är att en tydligare process är något som både vindkraftsaktörer och kommuner vinner på. Samtidigt är det Malmö stads bedömning att ett tillstyrkande av förslaget att ersätta det kommunala vetot med ett lokaliseringsbesked inte är görbart i nuläget.

Konsekvenserna av vindkraftsetableringar är ofta svårbedömda ur både ett planeringsperspektiv och ett miljö- och hälsoskyddsperspektiv. Det kommunala planmonopolet och vetot vid vindkraftsetableringar har idag av den anledningen en central funktion vid sådan utbyggnad och det är Malmö stads utgångspunkt att det kommunala planeringsansvaret för användning av mark och vatten inte får äventyras. Samtidigt ser Malmö stad den osäkerhet som kommunens vetomöjligheter enligt 16 kap. 4 § miljöbalken skapar för alla berörda aktörer. Malmö stads bedömning är att förslaget att ersätta det kommunala vetot med ett lokaliseringsbesked kommer att skapa en tydligare spelplan för branschens aktörer, men kommunen kan inte ställa sig bakom förslaget innan samtliga konsekvenser av en sådan förändring har identifierats och värderats.

Malmö stad välkomnar förslaget att införa ett planeringsstöd till kommunernas arbete med att hålla översiktsplanens delar kring vindkraft uppdaterade och tillräckligt detaljerade. Detta blir en viktig förutsättning, om föreslagen lagändring går igenom, för lagförslaget att få önskad verkan.

Om lagförslaget genomförs ser Malmö stad ett par saker som är viktiga att synliggöra i sammanhanget, vilka beskrivs nedan.

Utpekande av områden vindkraft i översiktsplanen

Malmö stad anser att det är tveksamt om förutsättningarna för ett positivt lokaliseringsbesked ska vara beroende av om kommunen pekat ut området i översiktsplanen eller inte. Planen är inte juridiskt bindande och till sin karaktär strategisk. Kommunen bör dock kunna förväntas ha för avsikt att långsiktigt förverkliga de ambitioner den ger uttryck för i översiktsplanen. En vindkraftsaktör bör kunna använda sig av översiktsplanen i sin tidiga dialog med kommunen. I sådana fall behöver inte förutsättningarna för ett positivt lokaliseringsbesked regleras särskilt på det sätt utredningen föreslår. Om förutsättningarna inte regleras särskilt lär det kunna räcka med att lokaliseringsbeskedet kan prövas genom laglighetsprövning i enlighet med kommunallagen, det vill säga att det inte är lämpligheten utan lagligheten i prövningen av lokaliseringsbeskedet som överinstansen ska pröva.

Om förutsättningarna för ett positivt lokaliseringsbesked ändå görs beroende av utpekandet i översiktsplanen är det viktigt att de områden som pekas ut är väl utredda och speglar kommunens vilja till utbyggnad av vindkraft. De utredningar det förutsätter går utöver vad som normalt hanteras inom ramen för översiktsplaneringen. Det skulle kunna medföra den oönskade följdeffekten att kommuner istället väljer att ta bort nuvarande utpekade områdena för vindkraftsanläggning i deras översiktsplaner, eftersom utpekandena inte har föregåtts av tillräckligt djupgående konsekvensanalyser för vad en eventuell etablering faktiskt skulle kunna innebära för kommunens utvecklingsmöjligheter på sikt. Det kan i sin tur innebära att färre vindkraftsetableringar kommer till stånd.

För att underlätta beslutsprocessen kring lokaliseringsbesked kan det finnas anledning att studera utpekade områden för vindkraft än mer detaljerat, till exempel med avseende på vindkraftverkens höjd samt hur många kraftverk som lämpar sig på olika platser. Ett sådant

arbete behöver involvera kompetenser inom flera nämnder och förvaltningar för att belysa vindkraftsfrågan ur ett brett perspektiv. Att ha ett välutrett, förankrat underlag borgar för att tidsfristen för att fatta beslut inom angiven tidsram ska vara lättare att hålla.

Om förslaget som utredningen presenterat går igenom och den nya lagen antas och träder i kraft 2023 finns det således två vägar för kommunerna att gå:

1. *Utpekade områden för vindkraft i översiktsplanen tas bort. Det innebär att kommunen i princip kommer vara helt fri att meddela positivt eller negativt lokaliseringsbesked. Tidsfrist för handläggning av ansökan om lokaliseringsbesked på sex månader gäller.*

Malmö stad ser att det utifrån detta alternativ ändå kommer att finns ett behov av att studera områden som kan anses lämpliga för vindkraft på en mer detaljerad nivå utan att de aktivt pekats ut i översiktsplanen. Att ha tillgång till ett mer detaljerat underlag underlättar för beslutsprocessen när ansökan om lokaliseringsbesked kommer in och bidrar till att tidsfristen för att fatta beslut lättare kan hållas. Framtagandet av ett sådant underlag kräver dock resurser och behöver involvera flera förvaltningar och nämnder för att belysa vindkraftsfrågan ur ett brett perspektiv.

2. *Endast områden där kommunen är helt säker att vindkraft kan etableras kan redovisas i översiktsplanen. Själva utpekandet innebär att kommunen vid en ansökan om lokaliseringsbesked inom ett utpekat område i princip är tvungen att lämna ett positivt besked dvs tillstyrka etablering. Tidsfrist för handläggning av ansökan om lokaliseringsbesked på sex månader gäller.*

Med anledning av att utpekandet indirekt innebär ett positivt lokaliseringsbesked, det vill säga tillstyrkan av vindkraftsetablering, behöver översiktsplaner föranledas av djupgående analys av utpekade områden för vindkraft i översiktsplanen. Analyserna behöver säkerställa att de intressen som skulle kunna påverkas av en eventuell vindkraftsetablering utreds så att eventuella målkonflikter är lösta. Det finns då också en risk att analyserna visar på att det inte är möjligt att erbjuda vindkraftsetablering inom de tilltänkta områdena i översiktsplanen på grund av för många målkonflikter för tilltänkt mark- och vattenanvändning inom samma område. Områden där kommunen tror att det kan vara möjligt, men där det finns olika faktorer som måste bedömas senare eller kontinuerligt och därmed inte kan redovisas. En konsekvens av fördjupade analyser kan också innebära att kommuner går miste om potentiella etableringar.

Förslaget i sin helhet innebär, oberoende av vilket vägval kommunerna gör, att det ställs högre krav på kommunernas arbete med den översiktliga planeringen då översiktsplaner i högre grad bör föranledas av djupgående analyser.

Utredningens förslag innebär också att själva kostnaden för lokaliseringsutredningarna kommer förflyttas från exploitören till kommunen. Det innebär dock, som utredningen konstaterar, en ökad demokratisk insyn i den kommunala vindkraftsplaneringen, vilket är

positivt. Malmö stad ser därför positivt på utredningens förslag till att utredningen föreslår ett återinförande av planeringsstöd till kommunernas arbete att hålla översiktsplanens delar kring vindkraft aktuella och tillräckligt detaljerade för att möta samhällets behov över tid. Detta blir en viktig förutsättning för om den föreslagna lagändringen ska få det önskade genomslaget.

Gällande förslaget att tydligare reglera frågan om ekonomisk kompensation till kommuner och lokalsamhällen anser Malmö stad att betänkandet inte har utrett frågan i tillräcklig omfattning för att kunna lämna synpunkter.

Kommunens roll som myndighet i relation till rollen som markägare

I processen med att fatta beslut om lokaliseringsbesked är det viktigt att kommunens olika roller hålls isär. Ett tillstyrkande beslut vid en begäran om lokaliseringsbesked ska inte i något hänseende kunna ses som ett förhandsbesked om att få teckna ett markavtal med kommunen, i det fall kommunen är markägare av aktuellt område.

Ordförande

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

[Fyll i titel]

.....
[Förnamn Efternamn]
.....

[Här anger du om det finns reservationer/särskilda yttranden]